

NATIONAAL
COHORTONDERZOEK
ONDERWIJS
van het NRO

Van M- tot E-toets: inzicht in de leergroei van het afgelopen halfjaar

Rapportage op basis van LVS-gegevens
uit het
Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Bestuur: **Bestuursnaam**

Instelling: **Schoolnaam**

Onderwijsrichting: **sbo**

Brin-Vestiging: **VOORBEELD-CITO**

Publicatiedatum: December 2024

Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek

COLOFON

Titel: Van M- tot E-toets: inzicht in de leergroei van het afgelopen halfjaar

Rapportage op basis van LVS-gegevens uit het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Auteurs: NRO

Grafisch ontwerp: Nieuw-Eken, Heerlen

Foto cover: Monkey Business Images/Shutterstock.com

Publicatiedatum: December 2024

Referentienummer: 2024129902

© NRO 2024

Dit is een uitgave van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het NRO draagt verantwoordelijkheid voor de inhoud, kwaliteit en vormgeving van deze rapportage, het CBS draagt verantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van deze rapportage op instellingsniveau in de downloadomgeving van het CBS. Behalve voor intern gebruik mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Inleiding	3
1 De leergroei per domein	4
2 De leergroei uitgesplitst naar sociale groepen	6
2.1 Geslacht	7
2.2 Migratieachtergrond	8
2.3 Huishoudinkomen	9
2.4 Huishoudstructuur	10
Bijlage 1 Data en bewerkingen	11

INLEIDING

Leergroei

Via deze rapportage wensen we uw school meer inzicht te geven in de leergroei van uw leerlingen in het speciaal basisonderwijs (sbo). Met de leergroei wordt de groei in vaardigheidsscores ten opzichte van een halfjaar eerder bedoeld. De rapportage biedt inzicht in de ontwikkeling van de leergroei binnen én tussen de verschillende domeinen, en maakt een vergelijking mogelijk tussen de leergroei van verschillende sociale groepen. Ook kunt u zien of de leergroei van uw school vergelijkbaar is met het landelijk gemiddelde van reguliere basisscholen. We kijken naar de vaardigheidsscores voor de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. In deze rapportage ligt de focus op de leergroei tussen de toets die afgenomen is rond januari/februari in het schooljaar 2023/24 (hierna genoemd: M-toets) en de toets die in vele gevallen rond mei/juni in het schooljaar 2023/24 is afgenomen (hierna genoemd: E-toets).

Hoe is dit rapport opgebouwd?

- In Hoofdstuk 1 hebben we de leergroei gestandaardiseerd waardoor het mogelijk is om de leergroei tussen de drie domeinen onderling te vergelijken.
- In Hoofdstuk 2 vindt u de gestandaardiseerde leergroei van de drie domeinen uitgesplitst naar sociale groepen (geslacht, migratieachtergrond, huishoudinkomen en huishoudstructuur).
- In Bijlage 1 vindt u informatie over de data en bewerkingen die we hebben uitgevoerd. Voor een uitgebreide technische toelichting verwijzen wij u door naar onze website.

Carla Haelermans, Coördinator Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs
Gerard Baars, Directeur Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek

Let op:

Op dit moment nemen te weinig sbo-scholen deel, waardoor het helaas niet mogelijk is om een voorspelde referentiewaarde te berekenen en een vergelijking te maken met het landelijk gemiddelde van sbo-scholen. Om toch een landelijke vergelijking te maken, maken we gebruik van het landelijk gemiddelde van reguliere basisscholen.

Bestuursbijlage

Bij deze rapportage is het mogelijk om een bestuursbijlage te downloaden. Hierin staan de leergroei-gegevens van de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde van al uw deelnemende scholen, dus ook van de reguliere basisscholen binnen uw bestuur.

Suggesties welkom

Wij willen onze rapportages graag verbeteren en staan altijd open voor uw commentaar en suggesties. Deze kunt u sturen naar info@ncinformatiepunt.nl. Ook als u vragen heeft over uw rapportage kunt u gerust contact opnemen. We raden u in dat geval aan om uw referentienummer 2024129902 te vermelden.

1 DE LEERGROEI PER DOMEIN

In dit hoofdstuk staat de vergelijking tussen domeinen centraal. We kijken naar de leergroei tussen de M-toets van schooljaar 2023/24 en de E-toets van schooljaar 2023/24. De vergelijking tussen domeinen is zichtbaar in **Figuur 1.1**. Om de vaardigheidsscores van de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde te vergelijken, hebben we de leergroei per domein gestandaardiseerd.¹ Zo is te zien in welk domein de vertraging in leergroei het grootst of het kleinst is geweest. Als het verschil te klein is om betekenisvol te zijn (0,5 sd) dan beschouwen we dit verschil als nagenoeg dezelfde waarde. Meer informatie over de gestandaardiseerde leergroei vindt u [hier](#).

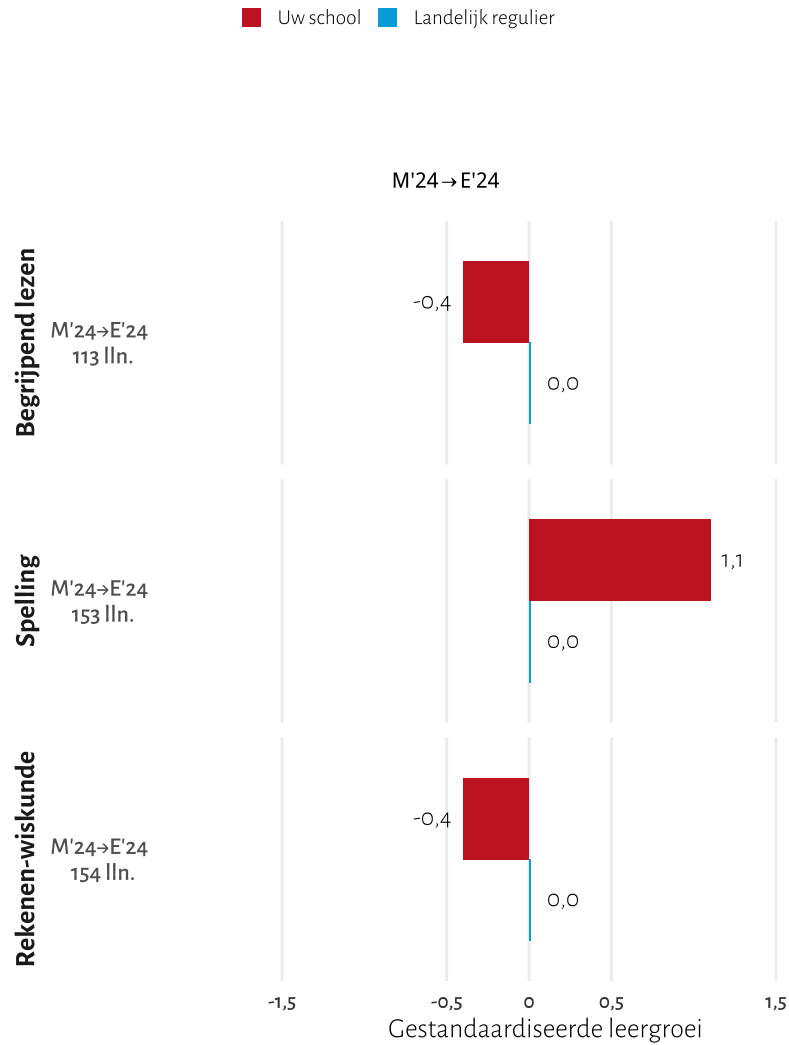
Kijktips

- Stap 1: Vergelijk de leergroei van begrijpend lezen, met de leergroei van spelling en rekenen-wiskunde. Is de leergroei per domein (ongeveer) hetzelfde of blijft een domein achter t.o.v. de andere domeinen?
- Stap 2: Komt dit overeen met wat u verwacht had? Indien dit niet het geval is, heeft u een idee waar dit door komt?
- Stap 3: Wat zou u kunnen doen om eventuele achterstanden in dit domein/deze domeinen in te halen? Kijk voor suggesties op www.onderwijskennis.nl.

Hoe gaat het met de leergroei van Nederlandse leerlingen wanneer we kijken naar begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde in het schooljaar 2023/24 ten opzichte van de periode vóór COVID-19?

- Bij begrijpend lezen zien we over het algemeen een hogere leergroei in schooljaar 2023/24 in vergelijking met de periode vóór COVID-19.
  - Enkel bij groep 6-leerlingen vinden we nog een leervertraging.
- Bij spelling zien we over het algemeen een lichte leervertraging in schooljaar 2023/24 in vergelijking met de periode vóór COVID-19.
  - Als we dit uitsplitsen naar groepen, vinden we bij leerlingen in groep 4, 5 en 6 een leervertraging, en in groep 7 een hogere leergroei.
- Bij rekenen-wiskunde zien we een lichte leergroei in schooljaar 2023/24 in vergelijking met de periode vóór COVID-19.
  - We zien een hogere leergroei bij leerlingen in groep 4 en 7 en een leervertraging bij leerlingen in groep 6.

¹Omdat in de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde verschillende vaardigheidsscores worden gebruikt, kunnen de scores van deze domeinen niet direct met elkaar vergeleken worden. In dit hoofdstuk hebben we de scores daarom omgezet zodat deze wél onderling vergeleken kunnen worden. Dit noemen we standaardiseren.

In **Figuur 1.1** kijken we naar de gestandaardiseerde leergroei tussen de M-toets en de E-toets van 2023/24, waarbij we uw school vergelijken met het landelijk gemiddelde van reguliere basisscholen. Leerlingen op uw school hebben in de tweede helft van schooljaar 2023/24 op begrijpend lezen en rekenen-wiskunde een lagere leergroei dan op spelling. U kunt uw school ook vergelijken met het landelijk gemiddelde van BO. Uw leerlingen hebben een hogere leergroei op spelling vergeleken met het landelijk gemiddelde.

Figuur 1.1 Gestandaardiseerde leergroei van M-toets tot E-toets 2023/24

2 DE LEERGROEI UITGESPLITST NAAR SOCIALE GROEPEN

Dit hoofdstuk staat in het teken van de leergroei bij diverse sociale groepen. Om de vaardigheidsscores tussen de domeinen en de sociale groepen te vergelijken, hebben we de leergroei per domein gestandaardiseerd. Zo is te zien in welk domein en bij welke sociale groep de vertraging in leergroei het grootst of het kleinst is geweest. De sociale groepen die aan bod komen in dit hoofdstuk zijn: geslacht, migratieachtergrond, huishoudinkomen en huishoudstructuur. We kijken naar de leergroei van de M-toets naar de E-toets van 2023/24.

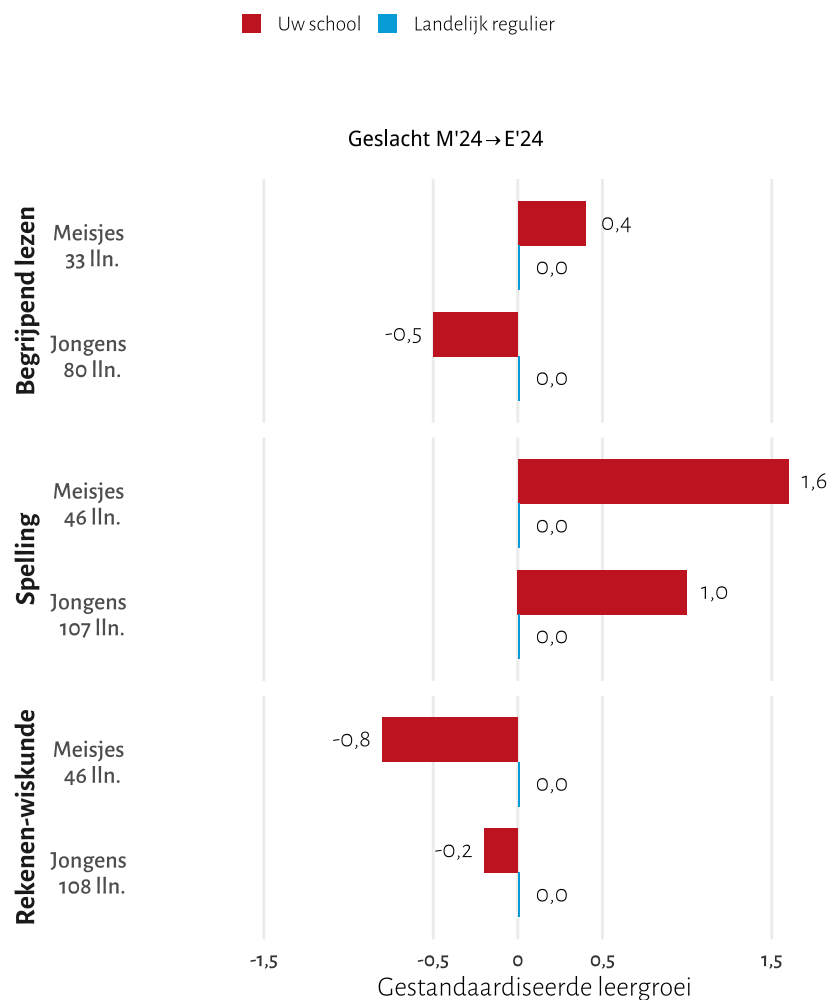
Kijktips

- Stap 1: Vergelijk de gemiddelde leergroei op uw school bij de ene groep (bijv. meisjes) vergelijk deze met de gemiddelde leergroei bij de andere groep (bijv. jongens). Hadden beide groepen dezelfde leergroei?
- Stap 2: Vergelijk de leergroei van begrijpend lezen, met de leergroei van spelling en rekenen-wiskunde. Is de leergroei per domein (ongeveer) hetzelfde of blijft een domein achter t.o.v. de andere domeinen?
- Stap 3: Komt dit overeen met wat u verwacht had? Indien dit niet het geval is, heeft u een idee waar dit door komt?
- Stap 4: Wat zou u kunnen doen om eventuele achterstanden van bepaalde sociale groepen in te halen? Kijk voor suggesties www.onderwijskennis.nl.

Zijn er landelijke verschillen in leergroei voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde in het schooljaar 2023/2024 ten opzichte van de periode vóór COVID-19 als we kijken naar het opleidingsniveau van de ouders of naar schoolweging?

- Bij begrijpend lezen zien we een hogere leergroei in schooljaar 2023/24 vergeleken met vóór COVID-19:
  - bij leerlingen met laag en midden opgeleide ouders vergeleken met leerlingen met hoogopgeleide ouders.
  - vanaf schoolweging 23.
- Bij spelling is sprake van leervertraging in schooljaar 2023/24 vergeleken met vóór COVID 19:
  - bij leerlingen met ouders met een hoog opleidingsniveau.
  - bij leerlingen op scholen met een schoolweging tussen 23 en 34 en op scholen met de hoogste schoolweging (38+).
- Bij rekenen-wiskunde zien we een leergroei in schooljaar 2023/24 vergeleken met vóór COVID-19 bij leerlingen op scholen met een schoolweging van 35-37.

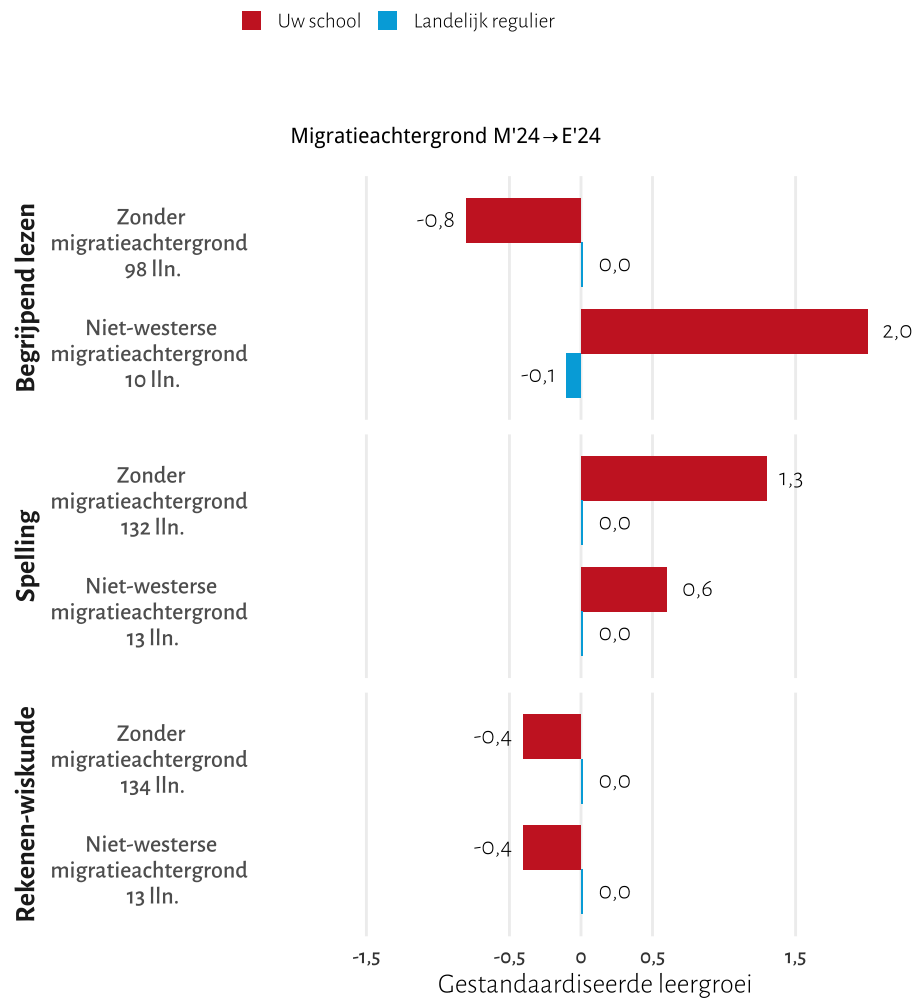
2.1 Geslacht

Figuur 2.1 Verschillen in leergroei voor meisjes en jongens (van M-toets tot E-toets 2023/24)

In **Figuur 2.1** wordt de leergroei van uw leerlingen uitgesplitst naar geslacht. We zien dat in de tweede helft van schooljaar 2023/24 meisjes op uw school op begrijpend lezen en rekenen-wiskunde een lagere leergroei hebben dan op spelling. We zien dat jongens op uw school op begrijpend lezen en rekenen-wiskunde een lagere leergroei hebben dan op spelling.

2.2 Migratieachtergrond

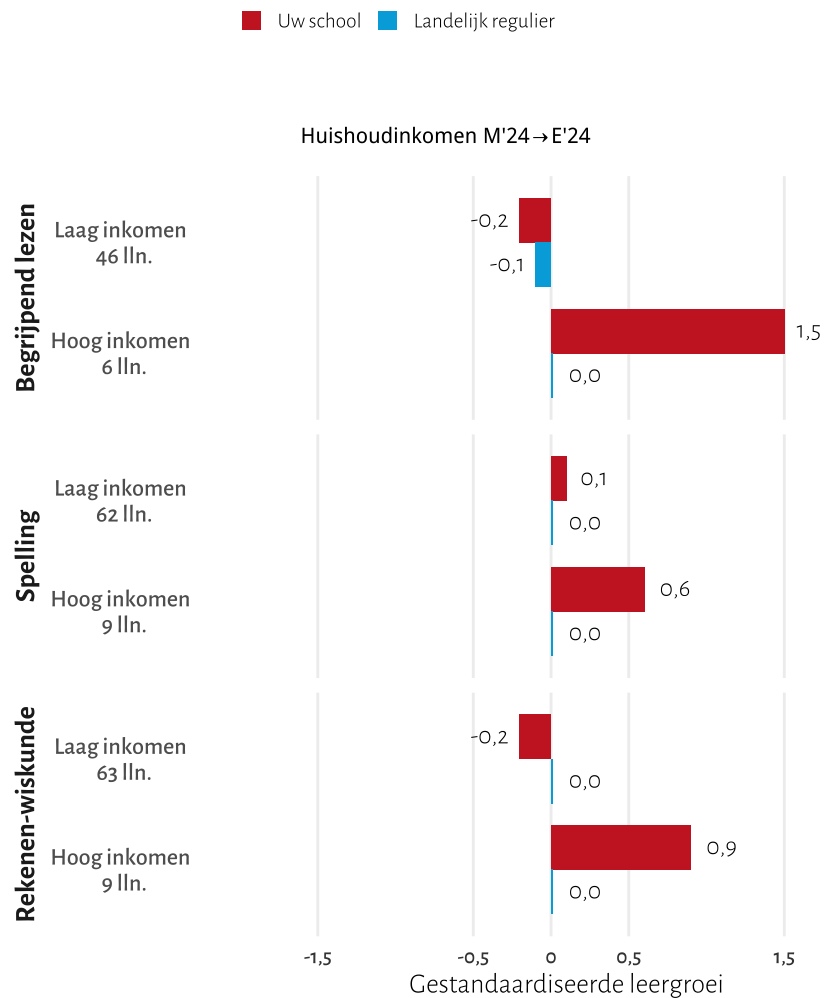

Figuur 2.2 Verschillen in leergroei voor leerlingen zonder en met een niet-westerse migratieachtergrond (van M-toets tot E-toets 2023/24)

De leergroei voor leerlingen zonder en met een niet-westerse migratieachtergrond wordt getoond in **Figuur 2.2**. Leerlingen zonder een migratieachtergrond hebben in de tweede helft van schooljaar 2023/24 op uw school op begrijpend lezen en rekenen-wiskunde een lagere leergroei dan op spelling. We zien dat leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond op uw school op begrijpend lezen een leergroei hebben die ongeveer gelijk aan of hoger is dan op spelling.

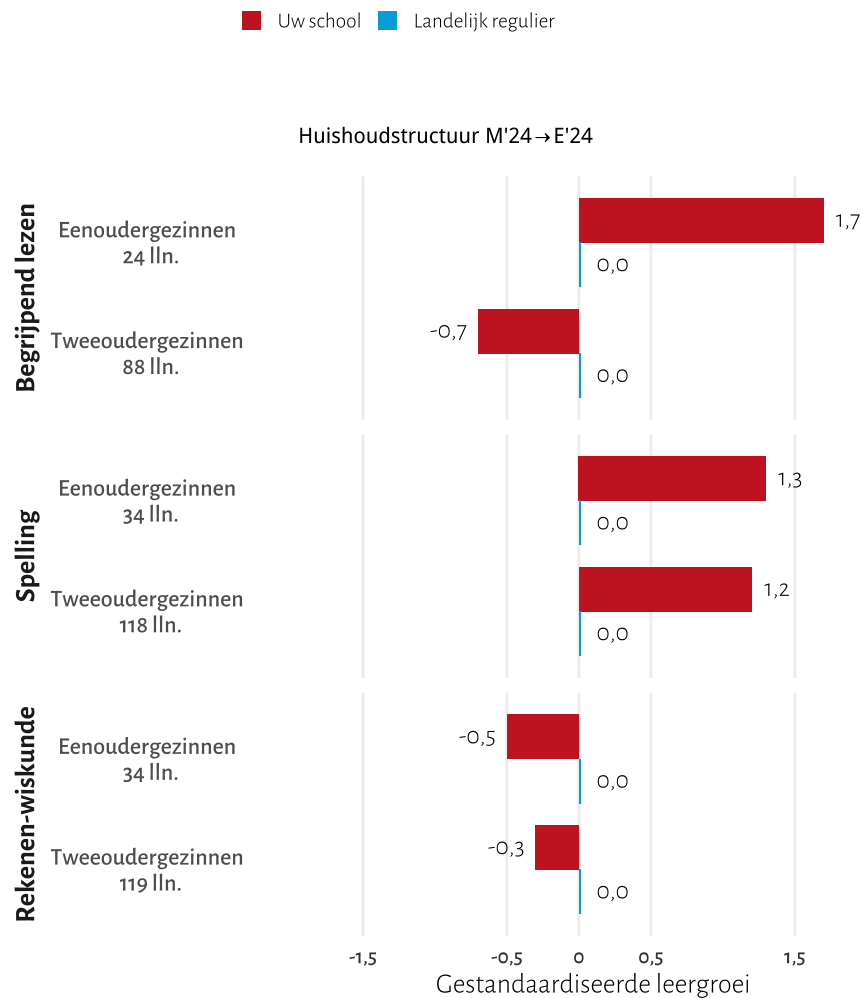
2.3 Huishoudinkomen

Figuur 2.3 Verschillen in leergroei voor leerlingen afkomstig uit huishoudens met lage en hoge inkomens (van M-toets tot E-toets 2023/24)

De leergroei voor leerlingen afkomstig uit huishoudens met lage en hoge inkomens staat in **Figuur 2.3**. Leerlingen uit gezinnen met relatief lage inkomens hebben in de tweede helft van schooljaar 2023/24 op uw school op begrijpend lezen en rekenen-wiskunde een leergroei die ongeveer gelijk aan of hoger is dan op spelling. De leergroei van leerlingen uit gezinnen met relatief hoge inkomens op uw school is op begrijpend lezen en rekenen-wiskunde ongeveer gelijk aan of hoger dan op spelling.

2.4 Huishoudstructuur

In **Figuur 2.4** zien we de leergroei uitgesplitst naar leerlingen woonachtig in eenoudergezinnen en tweeoudergezinnen. Het figuur laat zien dat leerlingen uit eenoudergezinnen in de tweede helft van schooljaar 2023/24 op uw school op begrijpend lezen een leergroei hebben behaald die ongeveer gelijk of hoger is dan op spelling. We zien dat leerlingen uit tweeoudergezinnen op uw school op begrijpend lezen en rekenen-wiskunde een lagere leergroei dan op spelling hebben behaald.

Figuur 2.4 Verschillen in leergroei voor leerlingen afkomstig uit een- en tweeoudergezinnen (van M-toets tot E-toets 2023/24)

BIJLAGE 1 DATA EN BEWERKINGEN

Voor deze rapportage hebben we de leergroei van uw school berekend op basis van de LVS-toetsgegevens van uw leerlingen van groep 3 t/m 7. We kijken hierbij naar de leergroei tussen de toets die afgenomen is rond januari/februari is afgenomen (hierna genoemd als: M-toets) in schooljaar 2023/24 en de toets die in vele gevallen rond mei/juni (hierna genoemd als: E-toets) in schooljaar 2023/24.

Hoe is de leergroei berekend?

Voor de berekening van de leergroei hebben we gebruik gemaakt van vaardigheidsscores op de M-toets en E-toets van de domeinen begrijpend lezen, spelling (niet-werkwoorden) en rekenen-wiskunde.

De leergroei is berekend indien een leerling voor het betreffende domein:

- Zowel een M-toets als, een halfjaar later, een E-toets gemaakt heeft in de meest recente leergroeiperiode (2023/24);
- De twee toetsen van dezelfde aanbieder zijn (Boom, Bureau ICE (IEP), Cito, Diataal);
- Beide toetsen op dezelfde school zijn gemaakt.

Voor de figuren in beide hoofdstukken hebben we de absolute leergroei van uw school gestandaardiseerd op een schaal van -2 tot en met 2, waarbij we extreme waarden hebben afgekapt op -2 en 2. Dankzij de standaardisatie is het mogelijk de leergroei tussen de drie domeinen direct onderling te vergelijken. Voor een uitgebreide toelichting van de berekeningen verwijzen wij u door naar de technische toelichting op onze website. Klik [hier](#) om naar de technische toelichting te gaan.

Kijktips en infoboxen:

In deze rapportage vindt u omkaderde boxen met kijktips en algemene bevindingen uit ons eigen onderzoek. De kijktips helpen u bij het lezen en interpreteren van de figuren. In de infoboxen met landelijke bevindingen lichten wij de resultaten toe van Factsheet 2024-1 “Vier jaar sinds COVID-19: herstel ingezet voor begrijpend lezen en rekenen-wiskunde” en Factsheet 2024-2 “Vier jaar sinds COVID-19: naar opleidingsniveau ouders en schoolweging” gepubliceerd in november 2024. Hierin kijken we bij de periode vóór COVID-19 naar de periodes E-toets van het schooljaar 2016/2017 tot de E-toets in schooljaar 2017/2018 en de E-toets van 2017/2018 met de E-toets in schooljaar 2018/2019. Voor de periode sinds COVID-19 berekenen we de leergroei van de vier afzonderlijke tussenliggende jaren tussen de E-toets in 2019/2020 en de E-toets in 2023/2024. In Factsheet 1 laten we de leergroei vóór en sinds de start van COVID-19 zien uitgesplitst naar domeinen en naar leerjaren. We vergelijken de vier schooljaren sinds COVID-19 ten opzichte van de periode voor COVID-19. Ook laten we de ontwikkeling van de leergroei in het eerste halve jaar sinds COVID-19 zien. Factsheet 2 gaat dieper in op de drie domeinen en hierbij analyseren we de verschillen in leergroei vóór en sinds COVID-19 naar het opleidingsniveau van de ouders en naar schoolweging. De resultaten zijn gebaseerd op de Cito-vaardigheidsscores van begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. De oorspronkelijke factsheets kunt u terugvinden op:

www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei.

Contact

Voor vragen over de inhoud van uw rapportage kunt u terecht bij ons informatiepunt. Klik [hier](#) om naar de website te gaan. Ook kunt u contact met ons opnemen via info@nationaalcohortonderzoek.nl.

- De technische toelichting voor BO en SBO is te vinden op www.nationaalcohortonderzoek.nl/rapportages/toelichting#technische-toelichting.
- De voorbeeldrapportages voor de leergroei rapportages BO en SBO kunt u vinden op www.nationaalcohortonderzoek.nl/rapportages/toelichting#voorbeeldrapportages.
- Voor uitleg over de figuren en uitlegvideo's, kunt u naar <https://www.nationaalcohortonderzoek.nl/informatiepunt/figuren>.
- Meer uitleg over begrippen die gebruikt worden in de rapportages is ook te vinden op <https://www.nationaalcohortonderzoek.nl/informatiepunt/begrippen>.

**NATIONAAL
COHORTONDERZOEK
ONDERWIJS**
van het NRO

Bezoekadres: Laan van Nieuw Oost Indië 300,
2593 CE Den Haag

Postadres: Postbus 93461, 2509 AL Den Haag

Website: www.nationaalcohortonderzoek.nl

E-mail: info@ncoinformatiepunt.nl

Het NRO is een onderdeel van de Nederlandse
Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).
www.nro.nl